



# merx Vestnik

GLASILO KOLEKTIVA

LETO IX. ST. 3 ■ CELJE, MAREC 1973

## Poročilo službe varnosti pri delu za leto 1972

Po temeljnem in Republiškem zakonu o varstvu pri delu ter na osnovi teh izdani predpisi, določajo obveznosti organizacij pri izvajanju ukrepov za varstvo pri delu. Delavski svet mora skrbeti za izvajanje in pospeševanje varstva pri delu, zlasti s sprejemanjem programa ukrepov za varstvo pri delu, obravnavanjem stanja delovnih pogojev in odobravanjem sklepov za pospeševanje varstva pri delu ter sprejemanjem ustreznih ukrepov za odpravo pomanjkljivosti. V skladu z naštetimi zakonskimi določili je v preteklem letu DS sprejel program ukrepov, kakor tudi predračun stroškov za izvajanje le-teh in s tem zadostil zakonskim določilom. Pri realizaciji sprejetega programa pa je možno ugotoviti večja odstopanja in to predvsem zaradi miselnosti, da je pravici zadoščeno že s tem, ko so stvari nekje napisane in formalno sprejete. Zato bi želel ponovno poudariti nekatera dejstva, ki zavirajo varstvo pri delu v naši organizaciji in to predvsem, skrb organov, še bolj pa odgovornih oseb za varstvo pri delu, da le-ta ni omejena zgolj na formalno izpolnjevanje zakonskih predpisov. Utemeljena je tudi s humanoetičnimi razlogi, da obvaruje delavca telesnih poškodb in zdravstvenih okvar z vsemi njihovimi nevšečnostimi, posledicami za poškodovane same, njihove družine in skupnosti.

Skrb za varstvo pri delu je tudi gospodarski imperativ. Nobeno zavedno vodstvo organizacije ne more mirno trpeti škode, ki jo proizvodnji povzročajo nesreče pri delu.

Vodilne osebe v organizaciji se morajo zavedati, da problemi proizvodnje niso ločeni od problemov varnosti, da je varstvo pri delu neločljivo povezano z ekonomiko. Varnost, če je tujek v proizvodnji ima malo upanja, da bi bila upoštevana.

Prvenstvena naloga samoupravnih organov in vodilnih oseb v delovni organizaciji je ustvarjanje materialnih dobrin s proizvodnjo, vendar je optimalna proizvodnja mogoča samo tedaj, če poteka delo varno, brez nesreč. Zato je poglobljena obveznost vodstva delovne organizacije, da varnost pri delu neposredno vključi v proizvodnjo tako, da postane integralni del vseh prizadevanj proizvodnje in da ne životari na njenem robu kot malo pomemben privesek.



Nesreče pri delu so očiten dokaz, da nekaj ni v redu v sistemu vodenja bodisi zaradi napačnega planiranja, nepravilnih proizvodnih postopkov, nepoučenosti ali malomarnosti.

Pri pregledu storjenega z ozirom na programirano, se lahko ustavimo še pri prvi točki za preteklo leto. Res je bil sprejet Pravilnik o varstvu pri delu kot samoupravni akt, vendar le-ta ni zaživel

tako, kot je v njem postavljeno. To velja zlasti za koordinacijo posameznih služb in sprejemanje ustreznih rešitev. Organizacija z njim prepisuje konkretne norme in naloge v zvezi z izvajanjem varstva pri delu, ki pa le redko najdejo svoje mesto v vsakdanjem življenju kot n. pr. pri zasedbi delovnih mest s specifičnimi nevarnostmi za poškodbe, seznanjanje delavcev s pogoji nevarnosti ob premetitvah, preverjanje znanja itd.

Pod točko 2. in 3. se zahteva obnove in izpolnitve tehnične zaščite strojev in nesporno je, da je bilo na tem področju v preteklem letu mnogo narejenega. Ta trditev se nanaša predvsem na pekarsko industrijo t. j. na obrate, katerih problemi so že dolj časa znani. Popolnoma zadovoljni pa ne moremo biti, zlasti ne pri izbiri in nabavi novih ustreznih delovnih naprav in priprav, ker se za njih zve največkrat šele takrat, ko so že povzročile nesrečo. Isto velja za sodelovanje pri pripravi dela, izdelavi načrtov za lokacijo, gradnjo, ureditev delovnih prostorov, razvrstitev opreme ter določitev delovnih postopkov.

Med največje uspehe realizacije postavljene programa pa lahko štejemo izobrazbo in preizkus znanja iz področja varstva pri delu za vodstvene in vodilne kadre našega podjetja. V varnosti terminalogiji je poznano, da večina problemov izvira iz pomanjkljivosti strokovnega in varstvenega znanja. Ravno zaradi tega pa je Temeljni zakon predpisal organizacijam trojno obveznost glede poučevanja t. j. pred razporeditvijo na delo med zaposlitvijo in pa vzporedno s pridobivanjem kvalifikacij ter praktičnim delom. Nesporno je torej, da si potrebnega znanja človek ne more v življenju nabirati samo iz lastnih izkušenj, temveč ga lahko le od drugih, to se pravi, le od zato usposobljenih oseb. Tako je v letu 1972 pri podjetju



»Merx« uspešno opravilo preizkus znanja iz Varstva pri delu 230 vodstvenih in vodilnih oseb.

Pod točko 5. mora podjetje skrbeti, da so vedno na razpolago osebna zaščitna sredstva. Pri tem je potrebno poudariti, da so le-ta bila na razpolago z vsemi kvalitetskimi zahtevami, da pa so se ravno pri tem pojavljale anomalije, za katere ne najdemo opravičila. Menim, da ni v kompetenci katerega koli šefa sektorja ali področja, da po svoji presoji odreja nekaterim delovne plašče, krojene po modri, če se mora večina zadovoljiti s konfekcijo, ki je zato na razpolago. Svojo trditev utemeljujem še s tem, da smo v preteklem letu porabili cca 360.000.- din, kar vsakekor ni mala vrednost.

Ostale točke, ki se nanašajo na splošno problematiko so le delno izpolnjene v tako zvanih mejah možnosti. Posebno pereč problem pa še vedno predstavlja protipožarna zaščita, kakor tudi izvršitev meritev strelodavnih naprav in meritev pred nevarno napetostjo dotika. Ta problem ni bilo mogoče rešiti ne z lastnimi, niti tujimi strokovnimi močmi. Res je, da je strošek reševanja tega zakonskega določila precejšen. Opravičilo v tem smislu je smotrno le do takrat, dokler še nam naključje ne daje težjega primera z vsemi posledicami. Ko pa bi do takega primera prišlo, se bomo prepozno zavedali pomena besede »odgovornost in varčevanje«.

Pri točkah, ki zahtevajo ureditve delovnih mest, okolja, prehodov, transportnih poti, gibanja, tudi ne moremo biti zadovoljni, saj nam navedena statistika kaže število nesreč višje, ravno v tistih obratih, kjer je sistem dela enak že dalj časa, kljub temu, da se izboljšujejo, menjajo ali modernizirajo nekatere delovne priprave, ali transportni pripomočki. Sistematičnost v takšni izboljšani proizvodnji pa je prav gotovo odraz premajhne teoretične in praktične pripravljenosti odgovornih oseb. Kritično velja tudi oceniti ureditev delovnih prostorov od razsvetljave, ventilacije do podne površine pomožnih prostorov, garderob, kopalnic, sanitarij, tako v proizvodnih, administrativnih ali gostinskih prostorih.

To velja tako za novograjene ali adaptirane prostore, ki bi jim v bodoče lahko posvetili več pozornosti, zlasti že pri samem načrtovanju.

#### Priloga:

**Statistika nezgod z ekonomskimi izgubami za celotno podjetje, kot tudi po posameznih dejavnostih.**

Statistika nesreč je eno izmed bistvenih podlag za proučevanje pojavnosti nesreč. To je bilanca ne-

sreč, ki so se pripetile v določenem obdobju. V njej so združene informacije iz številnih virov in primerov.

Število nesreč v določenem obdobju pokaže pomen in razsežnost problema. Statistika nesreč je neogibno potrebna za utemeljitev programa za preprečevanje nesreč. Statistika nesreč pa je tudi tesnejša kontrola učinkovitosti storjenih ukrepov za preprečevanje.

Razlikujemo operativno in raziskovalno statistiko nesreč, vendar nas zanima le prva.

Operativna statistika zajema in izrablja vse konkretne podatke o celotnem dogajanju nesreč v podjetju kot učinkovito podlago za vodenje preventivne dejavnosti v praksi. Samo v podjetjih je dana možnost, da lahko takoj na kraju samem proučimo in raziščemo nastanek in posledice vsake nesreče ter hitro ukrepamo, da se podobna nesreča ne bi ponovila. Pri določanju ukrepov lahko upoštevamo ves kompleks konkretnih faktorjev, ki povzročajo nesreče in uporabljamo vse razpoložljive vire.

#### POROČILO NEZGOD ZA LETO 1972

| Obrat         | Nezgode na delu | Nezgode na poti na delo | Nezgode na poti z dela | Skupaj    | %           | m         | ž         |
|---------------|-----------------|-------------------------|------------------------|-----------|-------------|-----------|-----------|
| Trgovina      | 14              | 2                       | 2                      | 18        | 22,77       | 7         | 11        |
| Agropromet    | 6               | —                       | 1                      | 7         | 8,86        | 6         | 1         |
| Skladišča     | 9               | 4                       | —                      | 13        | 16,48       | 13        | —         |
| Gostinstvo    | 5               | 2                       | —                      | 7         | 8,86        | 1         | 6         |
| Proizvodnja   | 16              | 6                       | 2                      | 24        | 30,37       | 21        | 3         |
| Stran. obrati | 4               | 4                       | 1                      | 9         | 11,39       | 7         | 2         |
| Aranžerstvo   | 1               | —                       | —                      | 1         | 1,27        | —         | 1         |
| <b>Skupaj</b> | <b>65</b>       | <b>18</b>               | <b>6</b>               | <b>79</b> | <b>100%</b> | <b>55</b> | <b>24</b> |

#### NEZGODE PO URAH — 1972

| Ura nezgode | 1 | 2 | 3  | 4  | 5  | 6 | 7 | 8 | Skupaj |
|-------------|---|---|----|----|----|---|---|---|--------|
|             | 4 | 5 | 10 | 10 | 10 | 4 | 7 | 5 | 55     |

|                                      |           |
|--------------------------------------|-----------|
| Delavci ,poškodovani na poti na delo | 16        |
| Delavci, poškodovani z dela — domov  | 8         |
| <b>Skupaj nezgod</b>                 | <b>79</b> |

#### NEZGODE PO DNEVIH — 1972

| Dan v tednu    | Ponedel. | Torek | Sreda | Četr. | Petek | Sobota | Nedelja | Skupaj |
|----------------|----------|-------|-------|-------|-------|--------|---------|--------|
| Število nezgod | 15       | 12    | 11    | 12    | 16    | 11     | 2       | 79     |

#### REKAPITULACIJA — NEZGODE 1972

| Obrat           | Število nezgod | Izgubljenih dni | Direktni in indirektni stroški |
|-----------------|----------------|-----------------|--------------------------------|
| Trgovine        | 17             | 307             | 63.527,60 din                  |
| Agropromet      | 7              | 132             | 28.131,80 din                  |
| Skladišča       | 13             | 157             | 31.098,80 din                  |
| Gostinstvo      | 8              | 132             | 23.798,60 din                  |
| Proizv. obrati  | 24             | 385             | 72.174,20 din                  |
| Stranski obrati | 9              | 157             | 37.318,40 din                  |
| Aranžerstvo     | 1              | 13              | 2.050,00 din                   |
| <b>Skupaj</b>   | <b>79</b>      | <b>1.283</b>    | <b>258.099,40 din</b>          |

Pri pregledu podanih tabel in grafikonov so nam rezultati očitni, zato nimam namena podajati ocenitve po posameznih dejavnostih. Kljub temu pa moram opozoriti na višino nesreč in izgub v trgovski stroki. To podajam predvsem

iz razloga, ker vse prepogosto slišimo pripombe, da spada varstvo pri delu v industrijo, oziroma v proizvodnjo, ne pa v trgovsko stroko. Rezultati sami nam kažejo na problematiko v trgovinah, tudi takrat, če upoštevamo korelacijo na-

vedenih podatkov z ozirom na populacijo.

Za celoten prikaz je potrebno še povedati stopnjo pogostosti in resnosti nesreč. Stopnjo pogostosti nesreč je tradicionalno orientacijsko merilo za stanje varnosti v določenem podjetju, utemeljeno s povdankom, da je število nesreč pri delu sorazmerno s časom, v katerem so delavci izpostavljeni nevarnosti, da bi se utegnili ponesrečiti pri delu.

Faktor pogostosti  
Faktor resnosti

P = 28  
R = 486

Resnost poškodbe je čista ekonomska kategorija, ki prikazuje gospodarske posledice poškodb, ne daje pa nobene orientacije o stanju varnosti pri delu. Resnost poškodbe je v veliki meri odvisna od naključja in sicer od poklica in vrste dela, ki ga ponesrečenec opravlja, dalje od njegove ranljivosti — predispozicije, od materialnih lastnosti vira poškodbe, od hitre in kvalitetne prve pomoči.

To poročilo podajam z željo in namenom, da hkrati opozorim vse sodelavce, zlasti pa odgovorne, na

trajno nujnost izboljšav varstva pri delu in s tem v zvezi na preprečevanje nesreč.

**Za varnost pri delu**  
Ciril Blagotinšek

**Pripomba urednika:** K članku spadata 2 tabeli z grafičnim prikazom med številom nezgod in dnevi v tednu ter delovnimi urami, ki pa bosta zaradi zakasnele izdelave klišejev objavljeni v naslednji številki glasila.

## S tečaja za vodje žitnih silosov v Zagrebu

Solski center za raziskovanje in predelavo žitaric v Zagrebu je organiziral tečaj za vodje žitnih silosov, ki je trajal od 17. 1. do 30. 1. 1973. Vabilu se je odzvalo 9 oseb, ki delajo na tem področju, in sicer **Žito Ljubljana — 2 predstavnika, Agrokombinat Zagreb — 2 predstavnika,**

po enega pa: **Podravka Koprivnica, IPK Osijek — Žitar D. Miholjac, IPK Đakovo, IPK Šlavonska Požeja in MERX Celje.**

Predavanja so bila zelo kvalitetna, tematika pa nadvse zanimiva in poučna. Predavatelji so bili izkušeni, rutinirani, skratka pravi strokovnjaki svojega poklica. Zato je bilo predavanje in praktično delo na visoki ravni. Obravnavana snov je zajemala široko področje iz tehnologije skladiščenja, analiziranja, predelovanja in kompletne raziskave žit, njihovih polproizvodov, pa vse do izpeke kruha.

Delo je potekalo po izredno uspelem, vnaprej določenem planu.

Vsak udeleženec tečaja je moral prinesiti s seboj 6 vzorcev pšenice in to 3 od trdih sort, 3 pa od mehkih sort pšenice. Jemanje teh vzorcev je potekalo tako, da smo iz velikih 500 tonskih celih vzeli vzorec iz spodnje, srednje in zgornje plasti. Vzorno pšenico smo pričeli sistematično analizirati po sledečem vrstnem redu:

1. ugotavljanje hl teže neočiščene pšenice
2. določanje primesi (pleve, zakrnela zrna, lom in plevel)
3. ugotavljanje strukture (steklenih in moknatih zrn pšenice)
4. ugotavljanje hl teže že očiščene pšenice
5. ugotavljanje debeline zrn.

Vsakdo je delal s svojimi vzorci, ki so bili namesto priimkov in imen označeni s številkami.

### K 1.

Hektoliterska teža je teža 1 hl žita izražena v kg. Ocenjevalne

kvalitete po tej metodi je najstarejši in še danes najbolj razširjen postopek, kjer je izvajanje hitro in enostavno. To je merjenje volumna, vrednosti pa zivisijo od več faktorjev, ki vplivajo na zmanjšanje oz. povečanje rezultata. Ne glede na vse te faktorje morajo očiščene pšenice z enako vsebino vlage imeti večjo tehnološko vrednost od onih z manjšo težo. Hl teža se vrti od 71 do 84 kg. Določa se s pomočjo hl tehtnic (Schropperove tehtnice) od 1/4 do 1 litra.

### K 2.

Pšenica, ki prihaja v promet, ne vsebuje samo cela, zdrava, dobro napolnjena in popolnoma dozorela zrna, ampak tudi druge sestavine, ki se skupaj imenujejo primese. V primesi se štejejo bolna zrna, zrna drugih žitaric, seme in deli plevelnih oblik, ostanki klasa, pleve, zemlja, kamenčki, pesek in škodljivci. Skupna količina primese se izračunava v procentih od skupne teže žita.

### K 3.

Steklenost in mokavost zrna izraža strukturo endosperma zrna, od tega je odvisen isplen pri meljavi in količine zdroba.

Za določanje steklenosti in močnosti zrna nam služi sekač zrna (farinotom), s pomočjo katerega se preska zrna, tedaj pa preštejemo koliko zrn je steklenih in koliko močnatih.

Steklenost se izraža oziroma izračunava v odstotkih.

### K 4.

Po odstranitvi vseh zgoraj opisanih primesi (pod k 2.) vzorec ponovno stehamo na hl tehtnici. Ta hl teža je sedaj nekoliko večja, seveda za toliko, kolikor tehtajo odzete primese.

### K 5.

Z ugotavljanjem debeline zrn ločimo debelejša zrna od drobnej-

ših. V ta namen odtehamo 100 g vzorčne pšenice ter jo presejemo na situ s premerom 2,7 mm. Tako dobljena drobnejša zrna ponovno stehamo in jin izrazimo v g ali %.

Ta postopek ponavljamo tolikokrat, kolikor je bilo vzetih vzorcev. Vseh 6 vzorcev, ki so bili predhodno očiščeni na cilindričnem situ pozneje zmeljemo na mlinčku takozvanem BÜHLERJU. Pri tej meljavi dobimo:

- I. prvo drobljenje
- II. drugo drobljenje
- III. tretje drobljenje

**poleg tega pa še:**

1. prvo mletje
2. drugo mletje
3. tretje mletje ter otrobe, ki jih označimo:

**Fk, kar pomeni, grobi otrobi**

**Fs, kar pomeni, fini otrobi.**

Vsako granulacijo posebej stehamo in jo izrazimo v g oziroma v %. Nato odzvamemo od vsake frakcije po cca 20 g vzorca, iz katerega določamo vsebino pepela vsake posamezne granulacije.

Pod izrazom pepel si predstavljamo mineralne snovi izražene v % suhe pšenice. Iz pšenice z manjšo vsebino pepela se dobi večji izplen kakor od pšenice, ki vsebuje večji % pepela.

Tudi določevanje vlažnega lepka je pomembno za pecivne sposobnosti. V ta namen odtehamo 10 g moke, jo pomešamo s 5 ml destilirane vode ter v posodi za gnetenje testa mešamo tako dolgo, da nastane testo. Šele nato pričenemo izpirati to zgneteno maso pod vodnim curkom na finem situ. Ko je voda popolnoma bistra, je testo izprano, ostane nam samo lepek. Nato se lepek steha, njegova teža pa se izračuna v % po sledeči formuli:

$$\% \text{ VLJ} = \frac{\text{tež. lepka v gr} \times 100}{\text{težina moke}}$$

Ta % se vrti od 20 do 45 %.



Nadalje opravilo se odvija v aparatih: Farinografu, Extenziografu in Amilografu.

Farinograf je sestavljen tako, da preko dinamometrijskega sistema meri moč, ki je potrebna za pogon dveh mešalnih lopatic oz. odpor, ki ga testo ustvarja ob priliki gnetenja lopatic. Ta sistem je povezan z mehanizmom za registriranje rezultatov, ki se vodijo v obliki krivulje — Pharinograma.

Ocenjevanje Pharinograma

1. moč vpijanja vode v % je tista količina vode, ki je bila potrebna da smo dobili testo standardne trdnosti (500 fe), čim večja je, toliko večji je dobitok testa pri predelavi moke.
2. Čas razvoja testa v minutah je tista količina časa potrebna od začetka mešanja do maksimalne vrednosti diagrama in se izraža v minutah.
3. Stabilnost testa je tisti čas v minutah, ki teče od maksimalnega diagrama pa vse tako dolgo, dokler krivulja ne prične vidljivo padati.
4. Rezistenčnost testa je vsota razvoja testa in stabilnosti in kolikor je daljša, toliko moka prinaša daljšo fermentacijo in močnejšo obdelovanje.
5. Stopnja mehčanja je razmak od krajne točke stabilnosti diagrama in normalne trdnosti, ki se izraža v F. e. Kolikor je ta vrednost večja, toliko slabše moka prenaša fermentacijo in obratno.
6. Površina trikotnika, ki predstavlja linijo F. e., sredina diagrama in stopnja mehčanja. Površina trikotnika se lahko vrti od 0 do 50 cm<sup>2</sup>. Iz dobljene površine (s planimetričnim) ter s pomočjo specialnih tablic po Hankacyu odčitamo kvaliteto

številu in določimo kvalitete grupe. Kvalitetna števila se razprostirajo od 0 do 100. Kvalitetne grupe pa so: A, B in C, vsaka od teh grup se razvršča v podgrupe I in 2.

Kakor je površina trikota manjša, je kvaliteto število večje, s tem je grupa kvalitete boljša in obratno. Tako je praktično pri površini o kvaliteto število 100, kvaliteta grupa A, dočim je pri površini od 50 m<sup>2</sup> kvaliteto število 0, a kvaliteta grupa C<sub>2</sub>.

Extenziograf je aparat, s katerim se odreja kvaliteta pšenice na osnovi raztežljivosti in elastičnosti testa pri določeni trdnosti in temperaturi. Odpor, ki ga povzroča testo ob raztezanju se prenaša na diagramski papir. Dobljena krivulja se imenuje extenziogram. Zaradi časovnega spremljanja fizikalnih lastnosti testa, se merjenje ponavlja z istim testom po 45, 90 in 150 minutah počivanja.

Ocena extenziografa

1. Dolžina extenziografa predstavlja raztežljivost lepka in se izraža v mm. Čim večja je dolžina, tembolj elastično je testo in obratno.
2. Višina predstavlja odpor testa proti raztezanju in to po 50 mm raztezanja in se izraža v e. e. Večja višina je znak čvrstjega lenka.
3. Odnos odpora proti raztežljivosti, pokaže važne lastnosti moke, če je njegova vrednost večja, toliko je testo krajše.
4. energija je površina extenziograma, ki se odreja s planimetričnim.

Amilograf je aparat, s katerim se ugotavlja klajsterizacija škroba od tega je odvisna elastičnost, lukičavost, izgled in svežina sredine peciva. Amilograf neprestano bele-

ži odpor vodne suspenzije moke pri postopnem zagrevanju in stalnem mešanju. Dobljena krivulja se imenuje amilograf.

Ocena amilograma

1. Začetna temperatura v C<sup>0</sup> klajsterizacije se izraža v rasti krivulje,
2. maksimalna temperatura je tista temperatura, pri kateri je maksimalna klajsterizacija,
3. razlika med začetno in maksimalno temperaturo se izraža v minutah,
4. viskoziteteta pri maksimalni klajsterizaciji se izraža v amilografskih enotah.

O vsem napisanem smo se praktično individualno spoznavali, še več, vsak udeleženec tečaja je samostojno delal na vseh omenjenih aparatih, ob zaključku pa smo se medsebojno konzultirali.

Naj povem, da smo se s tovariši, ki smo skupaj obiskovali ta tečaj izredno razumeli, in navezali z njimi stike za nadaljnje tesnejše povezovanje strokovnjakov s tega področja.

Na koncu tečaja smo se domenili s predstavniki šolskega centra v Zagrebu, da se ponovno snidemo za nekaj dni pred žitno sezono 1973 s pogojem, da takrat ne bomo poslušali predavanj, ampak naj sami pripravimo in iznesemo svoje probleme, ki nas pri delu ovirajo. Tam bi jih skupno obdelali in v kar največji meri razvozljali.

Ob koncu se iskreno zahvaljujem celotnem kolektivu naše delovne organizacije oz. njenim predstavnikom, da so mi omogočili prisostvovati na tečaju, ki je zame osebnostno velika pridobitev, podjetju in skupnosti pa v korist.

Obratvodja žitnega silosa  
Lichtenegger ing. Albert

# Kako dela trgovina

(Povzetek iz dokumentarnega gradiva skupščine SRS)

Trgovina je dejavnost, ki kaže najmočnejšo rast. To se vidi takoj iz njenega deleža v družbenem proizvodu; za Slovenijo povedo podatki, da je trgovina glede tega na drugem mestu, za industrijo, in njen delež v družbenem proizvodu republike se je od 10,9% v letu 1962 v desetih letih do leta 1971 povečal na 21,8%. V SFRJ je po družbenem proizvodu trgovina še na tretjem mestu, takoj za kmetijstvom.

Promet v trgovini se stalno in hitro veča. To je predvsem zaradi

višanja cen, toda večja se tudi njen obseg. V zadnjih desetih letih se je v Sloveniji povečal promet trgovine na drobno od 2,3 milijarde na 13,6 milijard v lanskem letu. Računano na prebivalca je to 7.846 dinarjev, kar je precej več, kot je to v jugoslovanskem merilu (4.428 dinarjev). Slovenija ima torej najmočnejšo trgovino v državi, če mislimo pri tem trgovino na drobno. V letošnjem letu se je promet v trgovini spet povečal, s podatki za oktober je za 31% večji od lanskega prometa v istih mesecih. Za trgovino je značilno, da se promet vsak mesec poveča; letos se je od 1071 milijonov v januarju do oktobra povečal na 1753 milijonov.

Prva leta po vojni je bilo premalo trgovin, zato se je število moralo povečati in konec lanskega leta je bilo v vsej državi 68062 trgovin, od tega v Sloveniji 6210; to se pravi, da pride v SFRJ ena prodajalna na 302 prebivalca, v Sloveniji na 280, kar je ustrezno mednarodnemu standardu. Med republikami ni razlik, nekoliko manj trgovin je le na Kosovu.

Ker narašča promet v trgovini, se večja tudi število zaposlenih. V zadnjih desetih letih se je povečalo za 12400 na novo zaposlenih v trgovini na drobno in to pomeni letno stopnjo večanja po 6% kar skoro trikrat presega letno stopnjo večanja zaposlenosti na splošno. Samopostrežnih trgovin ima



mo v Sloveniji 424, to je 7% od skupnega števila trgovin. Prometa so imele te trgovine 13% vse prodaje v trgovinah.

Zaostaja pa Slovenija pri številu bencinskih črpalk, ki tudi spadajo med trgovino na drobno. Od skupaj 1098 črpalk konec leta 1970 v državi jih je v Sloveniji 182. Glede na število motornih vozil je to najmanj v državi če pa upoštevamo še znatno število tujih vozil, ki so vedno na cestah v Sloveniji, je črpalk relativno manj. Ker se gostota mreže črpalk meri s številom osebnih avtomobilov, pride v državi ena črpalka na 657 osebnih avtomobilov, v Sloveniji pa na 824 in to je več kot dvakrat manj črpalk, kot jih imajo postavljenih po sosednih državah.

Promet v trgovini na drobno po občinah pokaže, da se te trgovine kopičijo zlasti v središču Ljubljane, kajti v občini Ljubljana — Center pride ena trgovina na manj kot sto prebivalcev. Zato je v tej občini tudi najmočnejši promet trgovine na prebivalca, namreč okrog 49 tisoč dinarjev. Na drugem mestu je s 15 tisoč dinarji občina Sežana. Sploh je v občinah ob italijanski meji prodaja zelo velika, te občine so na prvem mestu v republiki.

#### Komentar:

Naloge trgovine v gospodarstvu so znane. Kjer je močna proizvodnja, je tudi močna trgovina, ki ima pomen za realizacijo proizvodnje in za razdelitev blaga. Da se trgovina po svetu bolj veča, kot se veča proizvodnja, je znak, da je vedno bolj pomembna funkcija trgovine preskrba z vsemi vrstami blaga. Računajo, da se vsako leto obseg trgovine poveča za 10%, kar lahko merimo po zunanji trgovini. Proizvodnja se pa dviga v znatno manjši meri, pri tem industrijska proizvodnja bolj kot kmetijska.

V Sloveniji je bil razvoj trgovine precej hiter, kar se vidi že po tem, da je v letu 1966 višina družbenega proizvoda trgovine presežila višino družbenega proizvoda kmetijstva, ki je bilo do tedaj na drugem mestu za industrijo. Trgovina je vedno močnejša in sedaj daje četrtno družbenega proizvoda republike. V zveznem merilu je pa še vedno na tretjem mestu, kajti kmetijstvo je drugo. Delež trgovine v družbenem proizvodu Slovenije je takole naraščal:

|           |        |
|-----------|--------|
| leta 1962 | 10,9 % |
| 1963      | 10,8 % |
| 1964      | 11,9 % |
| 1965      | 14,3 % |
| 1966      | 17,4 % |
| 1967      | 19,9 % |
| 1968      | 20,5 % |
| 1969      | 20,5 % |
| leta 1970 | 20,8 % |
| 1971      | 21,8 % |

Pri tem je računana sama trgovina, brez gostinstva in turizma, s katerima sicer tvori skupno področje dejavnosti.

Iz podatkov se vidi, da se je v desetih letih udeležba trgovine v ustvarjenem družbenem proizvodu Slovenije natanko podvojila in s tem je pokazano, kako se je njen pomen večal. Za leto 1971 je izračunan družbeni proizvod trgovine na 6970539 tisoč dinarjev, računano po načelu čiste dejavnosti. Po organizacijskem načelu se njen delež še poveča, ker je družbeni proizvod 7209 milijonov. Če izločimo vpliv cen, se obseg trgovine veča s stopnjo po 9,2% letno. Nobena druga dejavnost nima tako močne rasti.

Če ne upoštevamo zunanje trgovine in trgovine na debelo, je promet v trgovini na drobno 15,3% jugoslovanske trgovine. Ker ima trgovina na drobno svoj pomen in namen v tem, da posreduje razdeljevanje blaga potrošnikom, pomeni navedeni odstotek, da je v naši republiki trgovina bolj razvita kot v ostalih republikah, kajti na 8,4% prebivalstva države, torej na enak delež potrošnikov, pride 15,3% trgovine s potrošniki v državi.

Primerjava prometa glede na čas ne odraža v regu sprememb, kajti na vrednost trgovine bolj vplivajo spremembe v cenah kot spremembe v količini prometa. V zadnjih desetih letih je bil ta promet:

Promet v trgovini na drobno (v mio. dinarjih)

| Leto | Promet v milijonih dinarjev | Promet na prebivalca v dinarjih |
|------|-----------------------------|---------------------------------|
| 1962 | 2.268                       | 1.414                           |
| 1963 | 2.710                       | 1.679                           |
| 1964 | 3.557                       | 2.181                           |
| 1965 | 4.718                       | 2.859                           |
| 1966 | 5.553                       | 3.326                           |
| 1967 | 6.403                       | 4.340                           |
| 1968 | 7.394                       | 4.340                           |
| 1969 | 8.569                       | 4.999                           |
| 1970 | 10.684                      | 6.190                           |
| 1971 | 13.940                      | 8.020                           |

Trgovino na drobno lahko merimo s številom prebivalstva, ker je taka primerjava smiselna in ni odvisna od kakšne posebne strukture prebivalstva. V letu 1971 so bili ti podatki po republikah (brez trgovske dejavnosti v drugih področjih):

#### Promet v trgovini na drobno v letu 1971

| Republika, pokrajina | Promet v mio. dinarjev | Prebivalstvo v tisočih | Promet v trgovini na prebivalca v din |
|----------------------|------------------------|------------------------|---------------------------------------|
| SFRJ                 | 91.053                 | 20.564                 | 4.428                                 |
| Bosna in Hercegovina | 11.902                 | 3.757                  | 3.168                                 |
| Črna gora            | 1.986                  | 532                    | 3.733                                 |
| Hrvaška              | 24.780                 | 4.427                  | 5.597                                 |
| Makedonija           | 5.366                  | 1.654                  | 3.244                                 |
| Slovenija            | 13.636                 | 1.738                  | 7.846                                 |
| Srbija               | 33.382                 | 8.456                  | 3.948                                 |
| — ožja Srbija        | 21.949                 | 5.249                  | 4.181                                 |
| — Vojvodina          | 9.372                  | 1.952                  | 7.468                                 |
| — Kosovo             | 2.061                  | 1.255                  | 1.642                                 |

V letošnjem letu je trgovina spet zelo povečala svoj promet, kakor je bilo to že v lanskem letu; promet je za 31% večji. V posameznih mesecih je bil promet — za zadnje mesece podatki še niso dokončni:

#### Promet v trgovini na drobno (v milijonih dinarjev)

| MESEC     | 1971 | 1972 |
|-----------|------|------|
| Januar    | 816  | 1071 |
| Februar   | 904  | 1159 |
| Marec     | 989  | 1393 |
| April     | 1102 | 1348 |
| Maj       | 1119 | 1377 |
| Junij     | 1193 | 1492 |
| Julij     | 1195 | 1522 |
| Avgust    | 1210 | 1669 |
| September | 1226 | 1733 |
| Oktober   | 1299 | 1753 |

Promet v trgovini stalno raste iz mesca v mesec; tako je vsako leto in tako je tudi letos; januar-

ja je najmanjši, decembra pa največji.

Za trgovino na malo je važna mreža prodajaln, da ima prebivalstvo trgovino čim bolj pri roki. V tem je razpored trgovin pri nas v skladu z mednarodnimi normativi, naj bo trgovina na vsakih 300 prebivalcev. Povsod v državi je to izvedeno, nekoliko slabše je le na Kosovu. Po podatkih za leto 1971 pride ena prodajalna na toliko prebivalcev:

|                      | prebivalcev |
|----------------------|-------------|
| SFRJ                 | 302         |
| Bosna in Hercegovina | 368         |
| Črna gora            | 307         |
| Hrvaška              | 268         |
| Makedonija           | 294         |
| Slovenija            | 280         |
| Srbija               | 305         |
| — ožja Srbija        | 310         |
| — Vojvodina          | 243         |
| — Kosovo             | 443         |

Razširjenost trgovske mreže je odvisna tudi od gostote naseljeno-

sti v SFRJ pride ena trgovina na 3,8 km<sup>2</sup> površine, v Sloveniji na 3,3 km<sup>2</sup>.

Število trgovin, ki je bilo prva leta po vojni premajhno, se je sedaj dovolj razširilo, kakor povedo podatki. V naši republiki je pove-

O trgovski mreži so nadrobni podatki šele za leto 1970. Iz njih je videti, da imamo v državi 2278 samopostrežnih trgovin, od tega v Sloveniji 424; pri nas je torej samopostrežnih trgovin 7 % od skupnega števila trgovin, v državi 3,9

gih trgovinah: v Sloveniji pride na enega zaposlenega v trgovini na sploh 450 tisoč dinarjev prometa, na zaposlenega na črpalkah na 661 tisoč dinarjev.

Po strokah ločimo trgovino na živilsko, neživilsko in mešano. Pri nas je promet po teh vrstah tak, da odpade na živilsko trgovino 18,90 % prometa, na neživilsko 47,3 % in na mešano 33,8 %. Pri tem se najbolj počasi večja promet v trgovini z živili, kajti ta je povezana s pokrivanjem življenskih potrebščin prebivalstva in te se ne spreminjajo tako hitro. Večanje trgovine z ostalimi predmeti je pa v večji meri znak boljšanja standarda prebivalstva. Ker imamo v Sloveniji 6210 trgovin in šest tisoč naselij, bi lahko bila v vsaki vasi trgovina. V resnici pa ni tako, kajti trgovina se vedno koncentrira v večjih krajih. V Sloveniji je najbolj razvita trgovina v občini Ljubljana-Center, kjer pride ena trgovina na manj kot 100 prebivalcev prometa na prebivalca pa doseže po podatkih za lansko leto 48.893 dinarjev. Ta občina vidno izstopa, saj ima Sežana, ki je na drugem mestu, takega prometa nekaj nad 15 tisoč dinarjev. Ta velik promet v trgovini tudi ustvarja tako velik narodni dohodek občine Ljubljana-Center, da mnogo presega druge občine. Nakupovalci po teh mestnih trgovinah pa niso samo prebivalci občine.

Če računamo le trgovska podjetja in prodajalne, ne pa tudi trgovske dejavnosti v drugih gospodarskih organizacijah, torej ne tovarniških prodajaln, kmetijskih zadrug, lekarn itd. pride na enega prebivalca Slovenije v lanskem letu za 7.846 dinarjev prometa v trgovini na drobno. Po občinah je razločno vidno, kako velik je trgovina v obmejnih občinah. Nad

**Dopisujte v svoje glasilo**

**merx** Vestnik

8000 dinarjev prometa na prebivalca imajo prav vse obmejne občine: Sežana, Koper, Nova Gorica nad 10 tisoč, Piran, Izola in Tolmin nad 8 tisoč. Pri ljubljanskih občinah sta razen Centra nad prepričjem še občini Bežigrad in Šiška tako, da je v primorskih občinah trgovina večja kot v ljubljanskih razen Centra.



Adaptirana blagovnica v Šentjurju

čanje od 5024 trgovinskih prodajaln v letu 1962 na 6210 v letu 1971 to je povečanje za 24 %. V letošnjem letu je nadaljnje povečanje in sicer do srede leta za 67 novih prodajaln. Pri tem republiška in zvezna statistika nista enotni, kajti v republiških podatkih so lekarne štete med trgovine, v zvezni statistiki, ki prinaša podatke tudi za Slovenijo, pa ne.

Močno povečanje trgovine kaže tudi naraščanje števila zaposlenih v trgovini, kjer se zaposlitev v nobeni drugi dejavnosti tako hitro ne večja. V zadnjih desetih letih se je število zaposlenih v trgovini na malo povečalo 17.890 v letu 1962 na 30.301 v letu 1971, to pomeni letno večanje po 6 % medtem ko se je skupna zaposlitev v tem razdobju večala le za 2,2 % letno (vmes je bilo zmanjšanje zaposlitve po letu 1965). To večanje števila zaposlenih v trgovini je po vsej državi tako močno kot v Sloveniji, kajti letna stopnja večanja je 5,3 %.

Velikih razlik tudi ni v prometu na enega zaposlenega. V vsej državi pride na zaposlenega v trgovini za 387 tisoč dinarjev tega prometa, v Sloveniji 450 tisoč, Bosna je na jugoslovanskem poprečju, nad njim so Vojvodina, Hrvaška in Slovenija, pod njim pa ostale deli države, najbolj Kosovo in Makedonija.

% Promet v samopostrežnih trgovinah daje v naši republiki 13 % vsega prometa v trgovini.

Med trgovine na malo štejemo tudi bencinske črpalke. Po podatkih za leto 1970 jih je v državi 1098, od tega 182 v naši republiki. Ti podatki se najbolj primerjajo glede na to, na koliko motornih vozil pride ena črpalka. Ker so podatki za leto 1970, moramo tudi za motorna vozila vzeti to leto. Kolikor ima sicer Slovenija dobro razvito trgovsko mrežo, je pa glede bencinskih črpalk na slabem. V vsej državi pride na eno črpalko 1141 motornih vozil, v Sloveniji 1517; v SFRJ pride na eno črpalko 657 osebnih avtomobilov, v Sloveniji pa 824.

Ker je primerjava med številom avtomobilov in črpalk znano mednarodno merilo, navajamo število osebnih avtomobilov na eno črpalko po republikah:

|                      |     |
|----------------------|-----|
| SFRJ                 | 657 |
| Bosna in Hercegovina | 383 |
| Črna gora            | 633 |
| Hrvaška              | 833 |
| Makedonija           | 719 |
| Slovenija            | 824 |
| Srbija               | 592 |

Promet po teh črpalkah je odvisen tudi od dolžine, ne le od števila motornih vozil. V bencinskih črpalkah je promet večji kot v dru-

# Cene in življenjski stroški v januarju

(Povzetek iz dokumentarnega gradiva skupščine SRS)

Z letom 1973 začnemo pri cenah že malo višje, kot je bilo to lani: januar 1972 je ostal na ravni decembra 1971, letos pa imamo januarja povišanje cen od decembra za 1,4%. S tem imamo izhodišče za računanje letnega indeksa cen že višje in to slab znak za stabilizacijo cen, do katere kar ne more priti. V letu 1972 so se cene na drobno povečale za 15,5% življenjski stroški pa za 17,3%. V vsej državi je bilo podobno, cene so v letu 1972 narasle za 15,6%, življenjski stroški za 16,6%. S tem je bilo močno preseženo povečanje za 5,4%, kakor je bilo napovedano, saj je nemogoče zadržati cene, če ni stabilizacije na vseh področjih.

Osnovni okvirni razvojne politike za leto 1973 predvidevajo v letu 1973 bolj počasno rast na vseh področjih razen pri delovni storilnosti, to pa je pravi temelj, da se tudi cene ustalijo ali vsaj zmanjša naraščanje, zlasti še, ker je predvidena skoro za polovico manjša rast sklada osebnih dohodkov, realni osebni dohodek pa se v letu 1973 ne bo povečal. V kolikor bodo doseženi ti cilji, pomeni to velik korak v stabilizacijo gospodarskih gibanj in to mora imeti svoje posledice tudi v manjšem dviganju cen. V skladu s tem je v smernicah družbeno-ekonomske politike za leto 1973 predvideno povečanje cen za 11%, življenjski stroškov pa za 12% in to je za dve petini manjši porast, kot je bil v letu 1972.

Kakor pokažejo podatki, januar še ni izpolnil pričakovanj, da bomo imeli letos mesečno le po 1%-ni dvig cen, ker je povečanje od decembra za 1,4% in to je prav toliko, kolikor je bila lani poprečna stopnja večanja cen na mesec. Ker je januar navadno mesec, ko večjih sprememb pri cenah ni, te pridejo navadno z marcem, je naveden odstotek za januar precej visok.

Mnogo bolj, kot so se povečale cene v trgovini na drobno, je bilo pa povečanje cen industrijskim izdelkom pri proizvajalcih, namreč za 4%, to je pa polovica lanskega porasta teh cen v vsem letu, ko so se povečale za 8%. Povečanje tovarniških cen blaga pa pomeni čez nekaj časa povečanje cen v trgovini na drobno. Ker je že nekaj napovedi, da bo prišlo do povečanja cen za nekatera živila ali vozne tarife, to napoveduje nadaljnje večanje cen.

Življenjski stroški so se januarja povečali bolj kot cene na splošno, kakor je to vedno. Povečanje je za nekaj manj kot 2% (v naši republiki za 1,9%, v SFRJ za 1). V kolikor nominalna višina osebnih dohodkov ne spremlja takega povišanja, se njihova realna višina zmanjša. V resoluciji o razvojni politiki za 1973 je omenjeno načelo, naj se vzdrži realna vrednost osebnih dohodkov na sedanji višini, zato višanje življenjskih stroškov nasprotuje tem pričakovanjem. Spremembe v januarju so pri življenjskih stroških v vseh skupinah družinskih izdatkov razen pri kurjavi in razsvetljavi. Najbolj odločilno vplivajo stroški za hrano, ker tvorijo v naši shemi teh stroškov 38% in to je seveda najmočnejša postavka v družinskem proračunu; hrana pa se je januarja podražila za 2,4%.

## Komentar:

Lansko leto so cene krepko ušle iz kontrole, saj je znano, da so za trikrat presegle napovedano povišanje za 5,4%, v SFRJ je bilo povišanje cen za 15,6% v naši republiki za 15,5%. Življenjski stroški so se pa v zveznem merilu povečali za 16,6%, pri nas za 17,3%. To povečanje cen pri nas je precej večje kot po drugih državah po Evropi, pač pa imajo veliko povečanje cen v južni Ameriki in tu-

di še drugod. Po podatkih do novembra je povišanje cen v Avstriji, Italiji, Nemčiji in Franciji, da naštejemo le nekaj držav, po 5 do 6%, v Nizozemski, ki ima že nekaj časa težave s cenami, za 7,4%, torej še vedno za polovico manjši porast kot pri nas.

Sedaj smo dobili prve podatke že za leto 1973 in to za cene in življenjske stroške v januarju. Lanski januar je imel indeks cen na 107,4 letošnji januar pa na 108,6, torej smo letos začeli z višjimi cenami, kot smo jih imeli lani, seveda obakrat na različno bazo, namreč pa poprečne cene prejšnjega leta. Če pa lansko serijo nadaljujemo, so bile cene v decembru na indeksni višini 107,1, januar pa 108,6 in to pomeni, da so se cene od decembra na januar povišale za 1,4%. To je pa prav enaka stopnja mesečnega večanja, kakor smo jo imeli lani in če bo šlo tako naprej, bo tudi letošnje večanje cen precej visoko. Ker pa je že cela vrsta predlogov za nove cene, ki morajo precej vplivati na skupno višino cen, med drugim gre za podražitev pri mesu, mleku, prevozi na železnici, itd., bomo med posameznimi meseci imeli večji skok kot samo 1,4%.

Kako je bilo z januarskimi cenami v naši republiki in vsej državi, je pokazalo z običajnimi podatki, ki jih dobimo za cene vsak mesec:

Višina cen v januarju 1973 v SFRJ in Sloveniji

| Vrsta primerjave             | SFRJ  | Slovenija |
|------------------------------|-------|-----------|
| Mesečni indeks januarja 1972 | 109,3 | 107,4     |
| Mesečni indeks januarja 1973 | 109,5 | 108,6     |
| Januar 1973 na december 1972 | 101,7 | 101,4     |
| Januar 1973 na januar 1972   | 116,4 | 116,8     |

Lani v naši republiki nismo v začetku leta imeli tako visokega izhodišča kot letos, zato je tudi razlika med januarjem letos in januarjem 1972 večja: letos so cene januarja za 16,8% nad višino v januarju 1972, lani pa so bile januarske cene za 16,4% nad višino v istem mesecu leta preje. Ker dosedanje izkušnje kažejo, da se januarska razlika nadaljuje vse mesece, navadno tudi letni indeks ni drugačen. Lansko povečanje je bilo za 15,5% in letos moremo tudi pričakovati nekaj takega, morda celo več, ako ne bo prišlo do posebnih ukrepov za zadržanje cen, kakor jih imajo po vrstah držav in jih tudi pričakovati nekaj takega, morda celo več, ako ne bo prišlo do posebnih ukrepov za zadržanje cen, kakor jih imajo po

vrstah držav in jih tudi precej ostro izvajajo. Ker pa se najbolj draže živila, katere je težko spraviti v okviru določenih cen razen nekaterih artiklov in je napovedana vrsta podražitev, kaže vse to, da bomo tudi letos imeli tak vzpon cen, kakor je bil lani.

Kako so se cene lani spremenile po svetu, navajamo nekaj držav, najprej naše sosede. Podatki so vzeti iz mesečnika OZN za januar 1973, nanašajo se pa na indekse cen za potrošnike (cene na drobno) za januar in oktober 1972, da se vidi, kako so se v tem času spremenile. Indeksi se v mednarodnem merilu računajo na leto 1963 kot bazo. Posebej so navedene cene za vse predmete in storitve in pa samo za živila.


**Indeksi cen po državah za januar in oktober 1972  
(leto 1963 = 100)**

| Država       | Splošni indeks<br>jan. | Splošni indeks<br>okt. | Indeks za živila<br>jan. | Indeks za živila<br>okt. | Razlika<br>skupaj | jan. okt. v %<br>živila |
|--------------|------------------------|------------------------|--------------------------|--------------------------|-------------------|-------------------------|
| Italija      | 137,8                  | 145,6                  | 131,5                    | 141,0                    | 5,7               | 7,2                     |
| Avstrija     | 138,2                  | 146,1                  | 121,4                    | 129,3                    | 5,7               | 6,5                     |
| Madžarska    | 104,2                  | 109,0                  | 102,1                    | 104,9                    | 4,6               | 2,7                     |
| Grčija       | 123,6                  | 127,9                  | 122,9                    | 130,0                    | 3,5               | 5,6                     |
| ZR Nemčija   | 130,7                  | 136,4                  | 121,9                    | 128,7                    | 4,4               | 5,6                     |
| Francija     | 141,8                  | 149,5                  | 140,8                    | 150,4                    | 5,4               | 6,8                     |
| Nizozemska   | 157,6                  | 167,6                  | 148,2                    | 156,5                    | 6,3               | 5,6                     |
| V. Britanija | 153,5                  | 162,8                  | 156,4                    | 164,9                    | 6,1               | 5,4                     |
| Islandija    | 252                    | 282                    | 155                      | 180                      | 11,9              | 16,1                    |
| Spanija      | 176,4                  | 187,4                  | 167,0                    | 177,5                    | 6,2               | 6,3                     |
| Svedska      | 150,1                  | 155,9                  | 159,0                    | 168,9                    | 3,9               | 6,2                     |
| Kanada       | 132,7                  | 137,9                  | 129,8                    | 138,2                    | 3,9               | 6,5                     |
| Z D A        | 134,4                  | 138,1                  | 131,9                    | 137,0                    | 2,8               | 3,9                     |
| Brazilija    | 102,7                  | 114,4                  | 102,7                    | 116,2                    | 11,4              | 13,1                    |
| Japonska     | 155,7                  | 162,0                  | 161,8                    | 169,1                    | 4,0               | 4,5                     |
| Jugoslavija  | 314                    | 353                    | 323                      | 366                      | 12,4              | 13,3                    |

Nekatere od navedenih držav imajo cene zamrznjene, tako Grčija in Islandija. Iz podatkov je videti, da se cene živil višajo hitreje kot skupne cene in tako je tudi pri nas.

Poleg cen na drobno vodi statistika še pregled cen pri industrijskih proizvajalcih, cene v go-

stinstvu, cene kmetijskega blaga in cene v trgovini na debelo. Med temi vrstami cen navajamo najprej podatke za cene industrijskega blaga pri proizvajalcih, ki so bile dolgo vrsto let stabilne cene, lani pa so se začele večati in je bilo v letu 1972 pri njih povečanje v SFRJ za 11%, v Sloveniji za 8%.

**Cene industrijskih proizvajalcev v januarju**

| Primerjava                   | S F R J | S R S |
|------------------------------|---------|-------|
| Mesečni indeks januarja 1973 | 105,7   | 106,7 |
| Januar 1973 na december 1972 | 101,1   | 104,0 |
| Januar 1973 na januar 1972   | 110,1   | 109,4 |

Večina panog je v januarju ostala na decembrski višini. V vseh državah je pri premogovnikih celo zmanjšanje cen za tretjino odstotka, povečanje je v kovinski industriji (za 3,2%) in še v kemični, papirni, usnjarski in živilski industriji, v katerih panogah je sprememba večja kot 1%. V slovenski industriji je pa januarja povečanje cen za 4% in to v kovinski industriji (za 9,4%), tekstilni (za 6,6%), živilski (za 5,6%), kemični (za 4,7%), papirni (za 2,1%), in elektroindustriji (za 0,9%). Navadno je posledica povečanja cen v tovarnah,

da se čez nekaj časa povečajo cene v trgovini na drobno.

Cene v gostinstvu so se v lanskem letu močno povečale in to sredi sezone, v juliju. Povečanje je bilo v zveznem merilu za 23,1%, v Sloveniji za 30,1%. V januarju je prišlo spet do povečanja in to pri alkoholnih pijačah, ki so se v trgovini zelo podražile in moramo zato predvidovati, da bo temu še sledilo povečanje v gostinstvu, in pa pri prenočitvah. Za januar veljajo te spremembe:

**Cene v gostinstvu v januarju**

| Primerjava                   | S F R J | S R S |
|------------------------------|---------|-------|
| Mesečni indeks januarja 1973 | 113,6   | 116,9 |
| Januar 1973 na december 1972 | 101,8   | 102,7 |
| Januar 1973 na januar 1972   | 124,8   | 130,8 |

V vsej državi je povečanje cen prenočitvev za 4%, v Sloveniji 13,2%. Življenski stroški se mesečno računajo kot indeksi cen življenskih potrebščin in ta seznam je sestavljen iz devetih vrst teh potrebščin ki se vrednostno s svojo udeležbo v indeksu pokažejo v tem razmerju:

|  |        |
|--|--------|
| Skupaj                                     | 10.000 |
| Hrana                                      | 3.775  |
| Pijače in tobak                            | 463    |
| Obleka in obutev                           | 1.395  |
| Stanovanje (najemna in komunalne storitve) | 667    |
| Kurjava in razsvetljava                    | 489    |
| Stanovanjska oprema                        | 625    |
| Higiena in zdravje                         | 391    |
| Kultura in razvedrilo                      | 711    |
| Prometna sredstva in storitve              | 484    |

Po tej razdelitvi gre za hrano nekaj manj kot 38% izdatkov, ki jih ima gospodinjstvo mesečno. Ta delež se vedno manjša, kolikor se večajo realni osebni dohodki. Obrnjeno se pa stalno večajo prav iz enakega razloga izdatki za kulturo in razvedrilo ter higieno. Tako povezanost med višino osebnih dohodkov in navedenimi skupinami izdatkov je značilna in je merilo standarda v nekem oziru.

## Dopisujte v MERX

Iz navedb, kako so v gornji razpredelnici, bi bilo videti, da pridejo na drugo mesto v družinskih proračunih stroški v zvezi s prometom; pri tem odpade največji del na motorizacijo, ki je že toliko razširjena, da pride na vsako drugo družino motorno vozilo. Sem pa spadajo tudi stroški za prevoze v mestnem prometu (na delovno mesto) in tudi z vlakom in avtobusom ter poštini promet, vendar na te stroške ne pride niti 2% vseh družinskih izdatkov, medtem ko na motorizacijo ostalih 13%. Če pa združimo vse stroške za stanovanje (najemna, kurjava in razsvetljava ter stanovanjska oprema), pa dobimo delež 17,8% in tedaj so stroški za stanovanje na drugem mestu. Življenski stroški so v glavnem odvisni od sprememb v cenah, manj od sprememb v potrošnih navadah ljudi. Seveda so omenjeni z višino prejemkov, ki jih ima družina, vendar je seznam življenskih potrebščin sestavljen tako, da pomeni zadovoljiv standard, saj je razdelitev posameznih postavk napravljena na podlagi rezultatov posebne ankete, ki se od časa do časa napravi, da se vidi, v kakšne namene porabi prebivalstvo svoja denarna sredstva. Te podatke spremlja naša statistična služba, ki vodi pregled cen in tudi pregled porabe, za tričlanske in štiričlanske družine. Ti pregledi se objavljajo v obliki indeksov, seveda se pa lahko računajo tudi v dinarjih, kar pa republiška statistika ne dela stalno, zato imamo v tem na voljo le zvezne podatke, torej za povprečno jugoslovansko družino (gospodinjstvo). Po teh podatkih je imela tričlanska jugoslovanska družina v tretjem četrtletju lanskega leta mesečno po 3102,40 dinarjev dohodkov, štiričlanska pa 3.213,10 dinarjev. Ta sredstva so bila torej na voljo za porabo, pri tem pa vedno odpade manjši znesek tudi na varčevanje (v navadenem času pri obeh skupinah gospodinjstva po 325 dinarjev na mesec).

Življenski stroški so se močno spreminjali, ker so se večali v skladu z vrednostjo denarja oziroma višine cen. V zadnjih desetih letih so bile razlike od leta do leta:





**Verižni indeksi življenskih stroškov 1963-1972**

| Leto | Indeks |
|------|--------|
| 1963 | 107,9  |
| 1964 | 110,2  |
| 1965 | 131,6  |
| 1966 | 123,1  |
| 1967 | 107,8  |
| 1968 | 105,4  |
| 1969 | 110,5  |
| 1970 | 111,3  |
| 1971 | 114,8  |
| 1972 | 117,3  |

Zaradi močne devalvacije dinarja leta 1965 je prišlo tedaj tudi do velikega povečanja življenskih stroškov, kar je posledica spremembe v nominalni vrednosti denarja in s tem cen. Po tem času se pa vidi postopno večanje in smo že presegli stopnjo naraščanja, kakor je bila pred reformo. Lansko povečanje je bilo za 17,3% v naši republici in 16,6% v vsej državi. Za januar pokažejo podatki, da se

ta stopnja nadaljuje in da so se v januarju življenski stroški pove-

čali približno za 2%. Podatki o tem so:

| Primerjava                    | Življenski stroški v januarju |              |
|-------------------------------|-------------------------------|--------------|
|                               | S F R J                       | SR Slovenija |
| Mesečni indeks za januar 1973 | 111,6                         | 109,8        |
| Januar 1973 na december 1972  | 101,8                         | 101,9        |
| Januar 1973 na januar 1972    | 118,7                         | 119,5        |

Indeks življenskih stroškov je merilo, kakšna je realna vrednost osebnih dohodkov. To se izračuna z medsebojnim razmerjem indeksa nominalnih osebnih dohodkov in indeksa življenskih stroškov. Ker za osebne dohodke še ni mogoče izračunati. Ker pa se osebni dohodki po naši metodologiji računajo ne za mesec izplačila, ampak za mesec, ko je bilo delo opravljeno in nato naknadno tudi plačano, nastane s tem razlika v tem, da se denar dejansko porabi tisti mesec, ko je bil izplačan. Če bi računali razmerja med osebnimi dohodki in življenskimi stroški

za mesec, bi bilo treba upoštevati mesec izplačila. Zaradi tega, ker delamo take račune le za leto, pa vzamemo mesec obračuna osebnih dohodkov, kar pride praktično v poštev le za mesec december, pa je treba počakati na poprečne osebnih dohodkov za vse leto 1972.

V januarju v indeksu življenskih stroškov ni bilo nobenih sprememb le pri kurjavi in razstveljavi, nadpoprečno pa je bilo povišanje pri hrani, ki tudi najbolj odločilno vpliva na celotni indeks, pri pijači, stanovanjski opreми, ter stroških za kulturo in oddih.

# Sodna kronika

Okrožno gospodarsko sodišče Maribor je obsodilo naše podjetje na 16.000,00 din denarne kazni in plačilo poprečnine v znesku 500,00 din, odgovornega poslovodjo Jožeta Pačnika pa na 600,00 din denarne kazni, ker je podjetje storilo gospodarski prestopok iz 1. tč. 60 čl. Temeljnega zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili s tem, da je prodajalna »Dom« v Sentflorjanu pri Slov. Gradcu dne 17. 7. 1972 imela v prodaji: 59 zavitkov »Argo kokošje juhe«, ki jim je potekel rok uporabnosti 14. 6. 1972, 1 zavitek vočnih kock 500 g, ki mu je potekel rok uporabnosti 1. 7. 1972 in 7 zavitkov specialne mešanice keksov po 500 g, ki jim je potekel rok uporabnosti 5. 7. 1972, tedaj dalo v promet pokvarjena živila; da je istega dne v nasprotju s čl. 7 TZ o gostinski dejavnosti opravljalo gostinsko dejavnost s tem, da je v svoji prodajalni »Dom« prodajalo pivo na gostinski način in je bilo tega dne prodanih najmanj 6 steklenic piva, ki so ga stranke spile v lokalni, tedaj opravljalo gostinsko dejavnost, ki je po svojem poslovnem predmetu nima pravice opravljati, Jože Pačnik pa je kot poslovodja poslovalnice »Dom« odgovoren za storitev navedenih kršitev.

**Iz obrazložitve sodbe:**

Obd. trgovsko in proizvodno podjetje »Merx« Celje — poslovna enota Ravne na Koroškem je imelo v svoji prodajalni v Sentflorjanu v prodaji tudi posamezne artikle, ki jim je že potekel rok upo-

rabnosti, kot je to natančneje navedeno v izreku. Poleg tega pa je ob priliki kontrole tržni inšpektor SO Slov. Gradec zalotil v trgovini stranko, ki je pila pivo, poleg tega pa je bilo na prodajni mizi še 5 odprtih praznih steklenic za pivo.

Tako dejansko stanje je sodišče ugotovilo na podlagi ugotovitev omenjenega inšpektorja Sinrajh Franca in glede prvega prestopka tudi po priznanju predstavnika obd. pravne osebe in obd. poslovodje Jožeta Pačnika. Slednja pa zanikata storitev prestopka po čl. 45 tč. 1 TZ o gostinski dejavnosti in trdita nasprotno, da se v trgovini pivo ni pilo. Toda sodišče temu zagovoru ni moglo slediti, saj sledi iz verodostojne izpovedbe priče — inšpektorja Sinrajha, da je ob kontroli 17. 7. 1972 videl v prodajalni nekega moškega piti pivo, ki je zatem odložil prazno steklenico na prodajno mizo, kjer je bilo še 5 praznih enakih steklenic, po mizi je bilo tudi nekoliko polito, pod njo pa na tleh ležeči zamaški. Zato tudi ne drži nadaljnji zagovor obdolženih češ, da so prazne steklenice prinesli kupci v zameno ob nakupu steklenic piva. Sodišče res nima povoda, da bi ne verjelo priči Sinrajh, ki je že ob samem pregledu vnesel tozadevne ugotovitve v zapisnik in ko med obd. Pačnikom in inšpektorjem Sinrajhom tudi ni nikakega osebnega nasprotja, ki bi ev. narekovalo lažno obremenjevanje.

Po vsem tem sodišče utemeljno ugotavlja, da sta bila storjena oba

prestopka, prvi po čl. 60 tč. 1 TZ o zdravstvenem nadzoru nad živili, kajti po dol. čl. 11 cit. zakona se štejejo živila, ki jim je iztekel rok uporabnosti, za pokvarjena; in drugi po čl. 45 tč. 1 TZ o gostinski dejavnosti, ker opravljanje gostinske dejavnosti ni poslovni predmet prodajalne »Dom« v Sentflorjanu.

Glede na dol. čl. 13 ZGP je sodišče uporabilo še omenjeni TZ o zdravstvenem nadzoru nad živili iz leta 1965 in ne novega odgovarjajočega TZ o zdravstveni neoporečnosti živil in predmetov splošne rabe — Ur. l. SFRJ 71/72, ki velja od 7. 1. 1973, ker je v čl. 20 tega zakona za enak prestopok predpisana strožja kazen in sicer za pravno osebo od 20.000,00 do 200.000,00 din ter za odgovorno osebo od 500,00 do 6.000,00 din, medtem ko je preje veljala kazen za pravno osebo od 10.000,00 do 50.000,00 din ter za odgovorno osebo do 1.000,00 din.

Odgovornost obd. TPP »Merx« Celje — PE Ravne na Koroškem temelji na dol. čl. 7 ZGP, odgovornost obd. Pačnika pa izhaja iz čl. 8 ZGP. Slednji je namreč kot poslovodja odgovoren za zakonito poslovanje trgovine in tega principelno tudi ne zanika. Iz njegovega zagovora, češ da je očitno spregledal iztek roka uporabnosti, sledi, da je ravnal glede prvega prestopka iz malomarnosti, za drugi prestopok pa sodišče ugotavlja, da ga je zagrešil iz naklepa, saj se je zavedal, da je pitje piva v trgovini prepovedano, pa je to kljub temu dovolil, pri čemer je priča Sinrajh izpovedal, da ga je na to nepravilnost že pred tem opozarjal.

Po dol. čl. 45 TZ o gostinski dejavnosti je predpisana kazen za



pravno osebo do 20.000,00 din in za odgovorno osebo do 1.000,00 din.

Pri odmeri kazni je sodišče štel kot olajševalno delno priznanje, nekaznost obd. Pačnika ter njegovo skrb za družino z 2 nepreskrbljenima otrokoma. Kot obtoževalno pa je štel pri pravni osebi predkaznovanost, med drugim tudi zaradi enakega prestopka. Upošteva vse to in finančne prilike obdolženih, je sodišče izreklo posamične in enotne kazni, kot je

razvidno iz izreka in meni, da bo s tem dosežen namen kaznovanja.

Izrek o stroških temelji na dol. čl. 91/I ZKP v zvezi s čl. 47 ZGP. Urednik

#### Pripomba urednika!

Kljub stalnim opozorilom, da je treba strogo voditi računa o živilih, katera imajo določen rok trajanja, še vedno inšpektorijski organi odkrijejo kršitve tovrstnih predpisov. O tem, da potrošnik ne

sme piti piva v trgovini, je vsak komentar odveč. Poslovodja in njegovi sodelavci morajo spremljati potek dogajanj v trgovskem lokalu in potrošnika, ki bi poskušal piti pivo, četudi si je sam odprl steklenico, vljudno opozoriti, da s stori gospodarski prestopok za delovno organizacijo in odgovorno osebo. Vzgojno bo tudi delovalo, če bodo šefi področij večkrat obiskali poslovalnice in mimogrede opravljali kontrolo na prestopke.

Urednik

## Pregled sklepov organov upravljanja

Na 8. redni seji, dne 19. 1. 1973, je Poslovni odbor uvodoma obravnaval poročilo o izpolnitvi sklepov zadnje seje in sprejel vsebinski popravek sklepa o povračilu stroškov pogreba svojcem umrlega člana kolektiva. V prečiščenem in dopoljenem besedilu glasi ta sklep takole:

Ob smrti aktivnega ali upokojenega člana kolektiva prispeva podjetje za pogrebne stroške din 1.500,- in stroške izrednega prevoza od kraja smrti do kraja pokopa, kakor tudi stroške običajne osmrtnice v časopisu za umrlega aktivnega, v izjemnem primeru pa tudi za upokojenega člana kolektiva.

Spremenil je prvotni sklep o obisku firme La Dorio in Quick Mill v Udinah in Monzi ter odobril, da navedeni firmi obiščeta tov. Šah in Cekuta, zaradi nabave nadomestnih delov za kavne aparate. Imenovanima sta odobreni po 2 dnevnic, veljavni za tuzemstvo ter povračilo cestnin in prenočišča, v znesku Lit 17.500.-

Spremenjen je tudi sklep v zvezi z zasedbo delovnega mesta direktorja področja prodaje na drobno Ravne in je na predlog Sveta področja imenovan Drago Pistotnik za v. d. direktorja, do zasedbe delovnega mesta po razpisu.

V nadaljevanju razprav po posameznih točkah dnevnega reda so bili sprejeti še naslednji sklepi:

- 1) da se razpiše mesto vodje EOP, vodje oddelka za plansko — analitsko službo in šefa področja Ruše ter razglasi več delovnih mest ekonomskih tehnikov za delo v gospodarsko računskem sektorju.
- 2) Direktor splošnega sektorja, tov. Jože Modec je imenovan za člana skupščine solidarnostnega stanovanjskega sklada občine Celje, šefi področij pa so pooblaščenji za dogovarjanje o imenovanju članov solidarnostnega sklada v posameznih občinah.
- 3) Dano je soglasje za ukrep odstranitve Ivana Mithansa z del. mesta šefa področja na drobno Ruše in njegovo zaposlitev v

prodajnem oddelku, kot prodajni referent II.

- 4) Tov. Vlado Grahor, poslovodja prodajalne Selnica ob Dravi je imenovan za v. d. šefa področja prodaje na drobno Ruše.
- 5) Tov. Karolina Strmole je imenovana za poslovodjo prodajalne Breg, za čas odsotnosti Ivana Zvara, tov. Stanko Založnik pa je s 1. 1. 1973 imenovan za poslovodjo poslovalnice »Pri Pohorcu« v Mislinji.

Obravnavajoč prošnje za finančno pomoč, je Poslovni odbor le-te začasno odklonil, zaradi pomanjkanja sredstev. Odobril je le izplačilo ostanka obveznosti iz naslova prispevka za reševanje celjskega hidrosistema po obremenitvi za obdobje 1969 — 1972, v znesku din 41.472,05.

Poslovni odbor je dal prispevek na zvišanje vzdrževalnine v internatu Rakičan, za 22 učenk, ki obiskujejo šolo za prodajalce v Murski Soboti in stanujejo v tem internatu. Vzdrževalnina znaša din 650,— mesečno po učenki.

Omeniti velja še sklep, da se v letu 1973 prizna nadomestilo za redni letni dopust v povprečni vrednosti točke v letu 1972, t. j. din 2,90.

Dne 16. 2. 1973 se je Poslovni odbor zbral k 9. redni seji, na kateri je pretežni del razprave posvetil pritožbi Ivana Mithansa, zoper odločbo generalnega direktorja št. S-20/73, z dne 15. 1. 73, po kateri je bil odstranjen z delovnega mesta šefa področja prodaje na drobno Ruše zaradi hujših kršitev delovnih dolžnosti po 3., 6., 7., 18., 25., 26., 38. in 42. točki 120. člena Pravilnika podjetja o delovnih razmerjih.

Po temeljitem pretresu pritožbenih navedb in pa dokazanih ugotovitev kontrolno instruktorske službe, Poslovni odbor ni našel nobenih pogojev za nadaljnjo zaposlitev Ivana Mithansa na del. mestu šefa področja prodaje na drobno Ruše in je soglasno, v celoti za-

vrnil pritožbo ter potrdil odločbo generalnega direktorja, o odstranitvi Ivana Mithansa z delovnega mesta.

Od važnejših nadaljnjih sklepov velja omeniti odločitev, da ostane podjetje še naprej član PZ Cobex, Beograd, odklonjen pa je bil pristop k grupaciji za sadje in zelenjavo pri Gospodarski zbornici SFRJ, ker je prevladalo mnenje, da naj vsa slovenska preskrbovalna podjetja zastopa pri navedeni grupaciji Poslovno združenje za kmetijstvo v Ljubljani.

Poslovni odbor je odobril sklenitev pogodbe s SOB Zagorje ob Savi, o združevanju sredstev za financiranje programa gradnje in obnove šol ter varstveno vzgojnih zavodov, za obdobje od 1. 1. 1973 do 31. 12. 1977.

Odobren je odkup poslovnih prostorov v zgradbi Avtobusne postaje v Črni na Koroškem s pridržkom, da gradbeno podjetje Stavbenik, Prevalje, ki nudi te prostore naprodaj, pristane na naše pogoje glede cene in ureditve okolice objekta.

Obravnavajoč predlog direktorja sektorja za transport in pomožne obrate, je Poslovni odbor dal načelno soglasje, da se vzame v najem kovaška delavnica Zabret na Sp. Hudinji, vendar mora sektor transporta in pomožnih obratov sestaviti konkretniji predlog z natančnim opisom organizacije dela v navedeni delavnici, poleg tega pa tudi osnutek ustreznega najemne pogodbe.

Kot važen ukrep velja omeniti še prepoved investicij in nabav osnovnih sredstev brez predhodnega odobrenja organa upravljanja, dokler ne zažive temeljne organizacije združenega dela v podjetju.

Delavski svet je na 4. rednem zasedanju, dne 3. 3. 1973 obravnaval inventurni elaborat per 31. 12. 1972. Po ugotovitvi, da izkazane razlike ne prekoračijo določenih okvirjev, je sklenil, da se inventurne razlike likvidirajo preko dovoljenega kala in normativov, za raz-



liko nad temi zneski pa se obremenijo osebni konti odgovornih oseb. V roku 30 dni se morajo razčistiti inventurne razlike v grošičnem sektorju in ostalih enotah, ki so vezane nanj.

Predmet obširne razprave je bil tudi zaključni račun za leto 1972, v katerem je podrobno prikazan uspeh poslovanja podjetja kot celote in posameznih enot s samostojnim obračunom. Ker se bo zaključni račun še obravnaval po posameznih

enotah, se v tem poročilu omejujemo samo na informacijo, da je Delavski svet potrdil zaključni račun za leto 1972 za celotno podjetje v znesku din 301,475.334,70 aktive in pasive ter za matično podjetje v znesku din 243,852.839,72 aktive in pasive.

Odobril je tudi predlagano delitev dohodka, ki je v skladu z veljavnimi predpisi.

Na tej seji je Delavski svet ob-

ravnal tudi vprašanje zasedbe nekaterih vodilnih in vodstvenih delovnih mest, ki so bila razpisana. Na predlog komisije za kadre je imenoval tov. Samec Jožeta za direktorja področja prodaje na drobno z obračunskim centrom Ravne na Koroškem, tov. Petauer Jožeta za vodjo oddelka EOP in tov. Podgoršek Alojzijo za poslovodkinjo obnovljenega gostišča »Zarja« v Slivnici pri Celju.

FRANJO SARLAH

## Prispevek kulturne skupnosti Celje

Kulturna skupnost Celje je začela v okviru kulturne akcije izdajati poseben »Informativni bilten« Osnovni namen »Informativnega biltena« Kulturne skupnosti Celje je obveščanje kroga delovnih ljudi o kulturnih dogodkih, dosežkih, zakladih, prireditvah in o obratovalnem času v posameznih kulturnih ustanovah. Namenjen je tudi uredništvom tovarniških in vseh drugih glasil, da iz njega odbirajo po svoji lastni presoji zanje zanimive informacije in jih objavljajo v čim večji meri v svojih glasilih. Vse informacije v »Informativnem biltenu« Kulturne skupnosti Celje so koristnikom na voljo brezplačno in brez obveznosti plačila avtorskih honorarjev. Kulturna skupnost Celje si samo želi, da bi njen »Informativni bilten« čim bolj pripomogel k populariziranju kulturnih dobrin in dosežkov na njenem območju.

**Kulturna skupnost Celje** je bila ustanovljena kot samoupravna interesna skupnost vseh kulturnih dejavnosti na območju občine Celje 31. januarja 1971 leta. V njej so združeni vsi poklicni kulturni zavodi, ustanove in društva s poklicno kulturno dejavnostjo ter vse amaterske kulturne dejavnosti. Člani Kulturne skupnosti Celje so: Mestna ljudska knjižnica Celje, Muzej revolucije Celje, Pokrajinski muzej Celje, Slovensko ljudsko gledališče Celje, Studijska knjižnica Celje s podružničnimi knjižnicami Gaberje-Hudinja, Vojnik, Dobrna, Trnovlje in Store ter knjižno izposojevalnico v Strmcu, Zgodovinski arhiv Celje, Zavod za spomeniško varstvo Celje, Koncertna poslovalnica Celje, Likovni salon Celje s celjskim pododborom Društva slovenskih likovnih umetnikov in Društvom oblikovalcev Celje, Celjski zbornik, Glasbena mladina Celje, celjski kinoamaterji Mladinski pevski festival Celje in vsa društva ter skupine, ki so združene v Občinskem svetu Zveze kulturnoprosvetnih organizacij Slovenije Celje.

Najvišji organ upravljanja Kul-

turne skupnosti Celje je skupščina z 41 člani, ki iz svoje srede izvoli še 9-članski izvršni odbor. Razen tega ima kulturna skupnost še 5 do 7-članske strokovne odbore za posamezne vrste kulturnih dejavnosti in svojo strokovno službo. Naloge Kulturne skupnosti Celje so predvsem načrtovanje razvoja kulturnih dejavnosti, zagotavljanje sredstev za izpolnjevanje programov, spremljanje in proučevanje dela svojih članov in kulturnih potreb občanov, pospešuje kulturno in umetniško dejavnost in skrbi za ohranjanje ter proučevanje kulturne dediščine na območju občine Celje.

Naslov Kulturne skupnosti Celje: 63001 Celje, Muzejski trg 1 A III.

### Kulturni dogodki v aprilu 1973:

#### — Koncertna poslovalnica Celje

Posebnost v letošnjem programu celjske Koncertne poslovalnice bo njen sedmi letošnji abonmajski koncert v sredo, 11. aprila v Narodnem domu, saj bo nastopil znameniti »Kvartet Wilanow« iz Poljske. Na ta koncert posebej opozarjamo, saj Celje redko obišejo tako kakovostni tuji glasbeni umetniki.

#### — Likovni salon Celje

Floris Oblak, akademski slikar srednje slovenske likovne generacije, bo razstavljal 27 svojih najnovejših oljnih slik v Likovnem salonu Celje od 6. do 26. aprila 1973. Znan je po samosvojem sodobnem likovnem izrazu. Doslej je že razstavljal v številnih krajih doma in v zamejstvu ter leta 1967 prejel nagrado Prešernovega sklada.

Razstavljena dela so tudi na prodaj po ugodnih cenah. Vse informacije — tudi o možnostih obročnega odplačevanja — so na voljo v Likovnem salonu Celje, Trg svobode 9, vogalni vhod v pritličju Narodnega doma Celje vsak dan od 10. do 13. ure in od 17. do 19. ure, razen ob sobotah popoldne in

ob nedeljah. Obisk razstav v salonu je brezplačen.

#### — Slovensko ljudsko gledališče Celje

Zadnja premiera sezone 72/73

20. aprila 1973 bo Slovensko ljudsko gledališče Celje imelo premiero tragedije starogrškega klasika Sofoklesa »Antigona«. Režiser: Franci Križaj, naslovno vlogo igra Marjanca Krošlova, Kreona pa Stanko Potisk. Scenograf je Avgust Lavrenčič, kostumografka pa Mija Jarčeva.

Izposojevalnica in čitalnica študijske knjižnice na Muzejskem trgu št. 1 (I. nadstropje) sta odprti za bralce vsak delavnik od ponedeljka do petka nepretrgoma od 7.30 do 9. ure, ob sobotah pa od 7.30 do 12. ure. Poslužujejo se jih lahko občani, stari nad 15 let, kadar potrebujejo knjižno gradivo za splošno in strokovno izobraževanje. Med redne bralce za eno študijsko leto, ki traja od 1. septembra tega leta do 31. avgusta naslednjega leta, se uvrstijo, ko vplačajo letno pavšalno pristojbino v znesku 10,00 din in prejmejo izkaznico.

#### OBRATOVALNI ČAS DRUGIH KNJIŽNIC V OBČINI CELJE:

##### Mestna ljudska knjižnica Celje

Ob ponedeljkih, sredah in petkih od 13. do 18. ure.

Ob torkih, četrtek in sobotah od 7. do 13. ure.

##### PODRUŽNIČNE KNJIŽNICE:

##### Knjižnica Gaberje-Hudinja

Ob ponedeljkih, torkih in sredah od 13. do 18. ure.

Ob četrtek, petkih in sobotah od 7. do 12. ure.

##### Knjižnica Trnovlje

Ob nedeljah od 10. do 12. ure. Ob sredah od 18. do 19. ure.



### Knjižnica Vojnik

Ob nedeljah od 9. do 11. ure.  
Ob sredah od 17. do 19. ure.

### Knjižnica Dobrna

Ob petkih od 16. do 18. ure.

### Izposojevališče Strmec pri Vojniku

Ob nedeljah od 8. do 10. ure  
Ob sredah od 17. do 19. ure.

## ZANIMIVOSTI IZ CELJSKIH KULTURNIH DEJAVNOSTI:

Ali veste, da se je po letu in pol angažmaja v Drami Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru vrnil v celjsko gledališče igralec Pavle Jeršin, kjer je kot prvo vlogo po presledku zaigral kralja Ignaca v Gombrowiczovi komediji »Ivona, princesa Burgundije«?

Ali veste, da je celjski Zavod za spomeniško varstvo med svojimi lanskimi raziskavami razvalin gradu Gornje Celje odkril, da so prvi zametki gradu nastali dosti pred Celjskimi grofi in to celo v času izpred leta 1000?

Ali veste, da je štela urejena knjižna zakladnica Studijske knjižnice v Celju ob koncu leta 1972 že 107.125 enot brez knjižnih enot in gradiva v posebnih zbirkah knjižnice, kar jo uvršča med najbogatejše slovenske knjižnice?

Ali veste, da prireja Mestna ljudska knjižnica Celje v svojem pionirskem oddelku za svoje mlade bralce tudi ure pravljic in ročnih lutk?

Ali veste, da hrani Muzej revolucije celo zbirko magnetofonskih trakov s posnetki opisov pomembnejših dogodkov iz narodnoosvobodilne vojne v obliki slušnih iger, ki so posebej zanimivi za skupinske obiske?

Ali veste, da lahko še vedno nabavite starejše izdaje Celjskega zbornika in tudi zelo iskane Orožnove »Zgodovine Celja in okolice I. del« v Studijski knjižnici Celje, kjer je sedež uredništva Celjskega zbornika in njegovih posebnih izdaj?

Ali veste, da se poslužujejo celjskega Zgodovinskega arhiva razen strokovnjakov tudi povsem preprosti državljani, ki tam iščejo in tudi najdejo dokazila o svojih zaposlitvah v začetku svoje delovne dobe, ki so jih bili izgubili?

Ali veste, da snuje ŽPD »France Prešeren« iz Celja novo folklorno sekcijo in da se vanjo lahko vključite s pomočjo občinskega sveta Zveze kulturnoprosvetnih organizacij Celje v Gregorčičevi ul. 6?

# T R I M

Dne 18. 2. 1973 je bilo v Črni na Koroškem občinsko sindikalno tekmovanje v veleslalomu.

Udeležili so se tudi člani naše sindikalne organizacije in dosegli naslednje rezultate:

Skupno je sodelovalo na tekmovanju 12 ekip občanov Ravne na Koroškem. Naša sindikalna organizacija pa je dosegla ekipno 6. mesto.

Posamezniki pa so dosegli naslednja mesta:

**do 25 let starosti — ženske**  
RAVLAN Ruža 1. mesto

**do 25 let starosti moški**  
GREGOR Emil 20. mesto  
HENDLER Zoran 27. mesto

**od 25 — 30 let starosti — moški**  
LAKOVSEK Vinko 14. mesto  
NAGLIČ Albin 20. mesto

**od 35 — 45 let starosti — moški**  
MIKLAVC Viktor 2. mesto  
LEKSE Franc 10. mesto  
Sind. organizacija MER Ravne  
Jožica ZAMERNIK

## S M U Č A N J E

### ZABUKOVSEK NAJBOLJSI

Na občinskem sindikalnem tekmovanju, ki se je odvijalo na začetku marca na Golteh smo med 39. uvrščenimi ekipami zasedli skromno 33. mesto. Zastopali so nas: Stepinšek, Vovk (proizvodni sektor), Hriberšek, Dobrajc (transport), Blagotinšek (uprava), Zabukovšek, Kovačič, Glinšek, Rožič (grosist). Zadovoljni smo lahko edine z uvrstitvami Zabukovška, ki je zasedel 27. mesto in Rožiča na 48. mestu med 70. tekmovalci. Ostali so zaradi težke proge odstopili ali bili diskvalificirani, zatorej smo ekipno tako slabo uvrščeni.

JOŽE TAVČAR

## KOROŠCI — ODLIČNO!

Za nami je športna prireditve, mimo katere ne moremo še posebno zato, ker udeleženci, tega srečanja zlepa ne bomo pozabili. Prav je, da z nekaj besedami seznanim tudi vse ostale člane našega kolektiva o tej prireditvi. Vsem tištim, ki jih ni bilo lahko rečemo, da jim je lahko žal, obenem pa, da bo to srečanje postalo tradicionalno, če ste letos manjkali, naslednje srečanje ne sme mimo vas.

Za kaj sploh gre?

18. marca je OOS Merx, enota maloprodaje Ravne na Koroškem organizirala prvo smučarsko tekmovanje našega področja v veleslalomu. Ni naključje, da so se prav Korošci odločili izpeljati prvo tovrstno srečanje in premostiti nepovezanost z ostalimi področji, saj je Koroška privlačna po svoji naravni slikovitosti in po izredno gostoljubnih ljudeh in odličnih organizatorjih.

Tekmovali smo na smučišču v Črni. Že ob prihodu na prostor, kjer se je odvijalo tekmovanje, smo se kmalu otresli začetne tekmovalne treme. Tu je bilo tako prijetno in domače, polke in valčki iz ozvočenja so nam dali pogum in tisti ritem, da smo si takoj pripeli smuči in preizkusili progo, ki je bila vsaj v začetku precej hitra zaradi zmrzlega snega. Ob smučišču so nas hrabrile le zastave Merx-a, saj smo bili Celjani brez navijačev.

Po pozdravnem govoru in otvoritvi pokrovitelja tekmovanja tov. Pistotnik Dragota se je pričelo zares. Prijavljenih je bilo 6 tekmovalnih ekip, od tega 5 iz celjskega področja, ki smo jih sestavili že po novih OOS, tako je bilo to že tudi prvo tekmovanje med TOZD. Štartnih števil je bilo razdeljenih 42, tekmovalci pa razporejeni v 4 grupe, ženske in moški do 30 let ter grupi nad to starostno mejo.

Na štartnem mestu je bilo čutili rahlo napetost, vsak je poskušal doseči čim boljši čas za svojo ekipo, posebno občasni nedeljski smučarji smo imeli tremo ob napravi za elektronsko merjenje časa. Proga dolga 800 m ni bila prezahtevna, ampak primerna za množično udeležbo. Posebno presenečenje je čakalo vsakega tekmovalca na cilju, ko sta brhki Korošci pripenjali nageljčke in postregli s krepko pijačo za pomiritev.

Ob pogostitvi v hotelu Planika so razglasili tudi rezultate tekmovanja. Pri uvrstitvi posameznikov se Celjani nismo preveč dobro odrezali, saj so Korošci bili odlični gospodarji terena in smuči.

### Doseženi rezultati:

1. kategorija — ženske nad 30 let Božnik Mojca
2. kategorija — ženske do 30 let Ravlan Ruža
3. kategorija — moški nad 30 let Saveli Milan
4. kategorija — moški do 30 let Kunc Adolf

### Ekipna uvrstitev pa je naslednja:

1. ekipa OOS maloprodaja Ravne na Koroškem

2. ekipa OOS proizvodnja Celje
3. ekipa OOS transport Celje
4. ekipa OOS maloprodaja Celje
5. ekipa OOS grosist Celje
6. ekipa OOS skupne službe Celje

Še enkrat moram pohvaliti organizatorje tekmovanja, ki imajo velik smisel za roganizacijo, da se ob takšni prireditvi človek počuti kot doma ter se takoj zživi v okolje. Vseh občutkov se sploh ne da opisati. Vemo, da doživetij pač ne moremo vnaprej programirati, vselej pridejo nepričakovano, tako kot je prišlo to športno srečanje, zato bo spomin na preživetvi dan toliko lepši. Živimo v času z izrednim tempom obračanja dnevnih doživetij v suhoparne datume na koledarju, ko se navzkrižje človeških interesov in zavist poglubljata v skrajnost; s takšne vrste tekmovanjem je lažje prenašati vsakodnevna bremena, saj se na belih smučičih ustavi čas. To je tudi beg iz družbe, v kateri veljaš samo

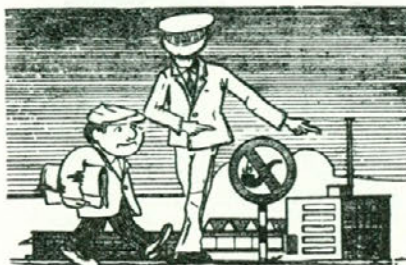


toliko kolikor plačaš in kar trenutno si. Čeprav se ob prijetnih trenutkih neradi spomnimo senčne strani, moram kljub temu napisati, da nam je žal, da udeležba ni bila številnejša ter da se povablenci niso odzvali vabilu, saj smo se Celjani »odrezali« z enim samim navijačem. To je droben pokazatelj naše kolektivnosti. Upam pa, da se na II. srečanju, ki ga bo priredila enota OOS iz Slovenj Gradca, srečamo v še večjem številu. Množičnost je največja pohvala organizatorja ter namen v čim večjem medsebojnem spoznavanju. Kako oceniti t oprireditve? To je težko. Vemo le to, da so najlepše stvari brez cene in imajo nezamenljivo vrednost.

STEPINŠEK

# Kadrovske vesti

V mesecu januarju so se zaposlili:



1. Sevšek Milica, delavka, embalažno skladišče Čret
2. Breznikar Zora, prodajalka, poslov. Ložnica
3. Šet Peter, šofer, transportni oddelek
4. Vavkan Jože, delavec, skladišča Slov. Gradec
5. Koštomaj Zdenko, delavec, pekarna Vojnik
6. Forštner Jože, delavec, izdelovalnica bonbonov
7. Čučič Ivan, delavec, pekarna Cerklje
8. Jazbec Jelka, natakarica, hotel MERX
9. Vodovnik Franc, delavec, Izbira Vojnik
10. Melanšek Vinko, oblikovalec, pekarna Gaberje
11. Kovačič Karl, delavec, poslovnica I.
12. Gornjak Branko, delavec, pekarna Vojnik
13. Kolenc Branko, delavec, poslovnica III.
14. Kos Olga, saldakontist, RGS
15. Gračner Marija, administrator, transportni oddelek
16. Sodin Vinko, oblikovalec, pekarna Gaberje
17. Slokan Martin, delavec, poslovnica I.
18. Čretnik Marko, mešač, pekarna Vojnik

V istem času so odšli:

1. Lubej Daniel, šofer, skladišče Slov. Gradec, samovoljno
2. Solce Alojz, delavec, skladišče Krško, samovoljno
3. Čížek Olga, delavka, embalažnica, invalidska upokojitev
4. Kunčnik Jelka, natakarica, Radlje, samovoljno
5. Pavšar Štefka, prodajalka, SP Soča, invalidska upokojitev
6. Plemenitaš Marija, kuharica, Espresso Sentjur, samovoljno
7. Kolenc Zlatka, embalažnica, poslovnice 3, na lastno željo
8. Brlec Otilija, prodajalka, MM Rimske Toplice, na lastno željo
9. Podhraški Alojz, delavec, poslovnica I. na lastno željo
10. Kristavčnik Tatjana, delavka, aranžerstvo, po pogodbi

11. Kopinšek Anton, mesar, MM Laško, sporazumno
12. Puhmajster Jožica, poslovodja, Ravne, na lastno željo
13. Ramšak Milojka, prodajalka, MM Dolgo polje, na lastno željo
14. Utrankar Marjan, delavec, poslovnica I. na lastno željo
15. Mandič Ladislav, pek, pekarna Center, po pogodbi
16. Vranetič Anica, šifrant, skladišče Krško, na lastno željo
17. Vranetič Jože, šef skladišča Krško, na lastno željo
18. Rovšnik Angela, skladiščnik poslovnice 3, upokojitev
19. Srebrnjak Dragica, delavka MM Hudinja, na lastno željo
20. Pekošak Kristina, prodajalka, SP Gaberje, na lastno željo
21. Curhalek Jože, skladiščnik, skladišče Krško, upokojitev
22. Dreo Maks, pek, pekarna Brežice, upokojitev
23. Prauhart Vida, poslovodja, Slov. Gradec, upokojitev
24. Petelinšek Franc, delavec, poslovnica III. v JLA
25. Ferlež Cvetka, prodajalka, MM Lipa Store, na lastno željo
26. Koren Jože, oblikovalec, pekarna Velenje, v JLA

V mesecu februarju so se zaposlili:

1. Založnik Marjana, delavka, Espresso Stanetova
2. Gregorinčič Olga, delavka, komerciala
3. Namjestnik Mirko, šofer, poslovnica III.
4. Pikalo Magda, kuharica, Ravne
5. Marčič Fanika, natakarica, bife Bistrica
6. Šolinc Martin, delavec, poslovnica I.
7. Tkavc Anica, delavka, MM Dolgo polje
8. Pogorelnik Stanko, delavec, skladišče Slov. Gradec
9. Apat Marija, delavka, MM Hudinja
10. Hribšek Angela, administrator, aranžerstvo
11. Novak Alojz, mlinar, mlin Celje
12. Arh Jože, delavec, skladišče Krško
13. Šorn Slavica, prodajalka, SP Soča
14. Gnamuš Marija, natakarica, Espresso Ravne
15. Okrožnik Franc, delavec, poslovnica I.
16. Tratnik Aleksandra, natakarica, Prevalje
17. Čeh Marjan, delavec, pekarna Zalec
18. Habjan Miran, delavec, poslovnica I.
19. Klančnik Stanko, delavec, poslovnica III.

## V istem času so odšli:

1. Gologranc Vili, komisionar, poslovnicca III., na lastno željo
2. Hafner Horst, vodja oddelka za EOP, na lastno željo
3. Lah Janko, delavec, embalarnica, samovoljno
4. Turk Marija, prodajalka, SP Delavska, na lastno željo
5. Kolar Avgust, prodajalec, Ravne, na lastno željo
6. Kupec Štefka, delavka, Espresso Sentjur, samovoljno
7. Kotnik Ivan, prodajalec, Ravne, samovoljno
8. Milanez Marta, prodajalka, MM Ljubljanska c., samovoljno
9. Gregorinčič Olga, delavka, komerciala, po pogodbi
10. Vučko Štefka, natakarcica, bife Stari grad, samovoljno
11. Draksler Lidija, prodajalka, SP Gaberje, samovoljno
12. Lončar Štefan, delavec, embalarnica, samovoljno
13. Cizelj Erna, prodajalka, SP Ostrožno, na lastno željo
14. Divjak Cirila, delavka, poslovnicca III., po pogodbi
15. Amon Pavla, šifrant, poslovnicca III., na lastno željo
16. Jurič Alenka, prodajalka, Laško, na lastno željo
17. Petelinšek Zlatka, prodajalka, Ložnica, na lastno željo
18. Vodenik Štefka, prodajalka, Kiosk pri bolnici, na lastno željo
19. Gobec Jože, šofer, transportni oddelek, na lastno željo
20. Jazbec Stanko, šofer, skladišče Krško, na lastno željo

## POROKE



čestitamo

Kovač Anica, Rošer Ivana, Seme Marija, Pompe Margareta, Jančič Zorica, Rakar Terezija, Mikl Zofka, Sedovšek Ida, Točaj Stanko, Slapšak Julijana, Pečnik Marija, Pavič Nada, Mak Marjana in Zvonar Danica.

Kolektiv vam želi mnogo sreče in osebnega zadovoljstva.

## ROJSTVA



Vučko Ivanu, Jelen Ediju, Pandel Mihaelu in Dragiči, Senica Karlini, Seme Jožetu in Peklar Martinu so se rodile hčerke.  
Stepinšek Ediju, Ozimič Marti, Kropec Tereziji, Vodopivec Maksu in Herč Kristini pa sinovi.  
Čestitamo!

## OBVESTILO

V laškem sektorju je prosto delovno mesto poslovodje za poslovalnico Gračnica.

## Pogoj:

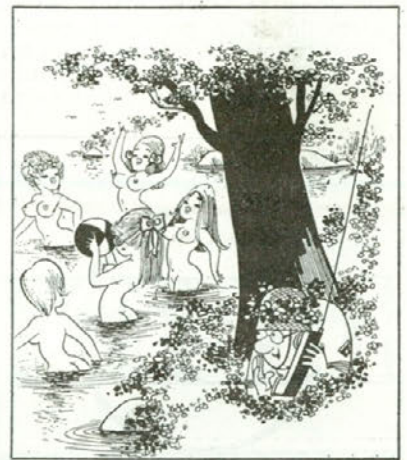
KV trgovski delavec s tri leta delovnih izkušenj. Samsko stanovanje na razpolago v Laškem. Prijave pošljite personalni službi.



— Vse poletje sem vas opazoval skoti roletu, gospodična



— V službi smo priredili loterijo, pa sam jaz zadal.



Tovariš poročnik — pošljite mi štiri može za okrepitev položaja!



— Priznati moram, da v dvajsetih letih, odkar ribarim, še nisem ujel na trnek nič lepšega ...

## MERX VESTNIK

Urejuje uredniški odbor: Franjo Šarlah, Slavica Perme, Cveto Kolenc, Edo Steblovnik, Stanko Golavšek. — Odgovorni urednik Ladislav Čmer, dipl. tur — Izhaja mesečno

Tisk: Papirkonfekcija, obrat Valvasorjeva tiskarna, Krško  
Naklada: 2.100 izvodov



Jaz jih imam tukaj šest, Mirko... koliko pa ti?